

LIETUVOS
ADVOKATURA

Duomenys kaupiami Juridinių asmenų registre, kodas 300099149, Tilto g. 17, LT-01101 Vilnius, www.advokatura.lt
Tel. +370 5 262 4546, faks. +370 5 212 1859, el. p. la@advokatura.lt, a. s. SEB bankas LT877044060001030612

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai
Gedimino pr. 17, 01505 Vilnius
El. paštas: sumin@sumin.lt

2019-09-18 Nr. 448

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 PAPILDYMO 44¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos advokatūra susipažinusi su aktualios redakcijos Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 papildymo 44¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – Projektas) ir jo aiškinamuoju raštu, pakartotinai teikia nuomonę nepritardama Projekto įgyvendinimui, įvertinusi Projekto rengimą paskatinusias priežastis, tikslus bei uždavinius, atsižvelgdama į šiuo metu galiojančius advokato veiklą reguliuojančių teisės aktų reikalavimus ir jų keitimo poreikį.

Dėl Projekto siūlymo pagrįstumo

Projektu siūloma nustatyti, kad asmuo turi teisę kreiptis į advokatą per E. pristatymo sistemą, o advokatas turi pareigą tokiu būdu siunčiamus dokumentus priimti. Šis siūlytinas duomenų perdavimo būdas, kuris aptartas Projekto aiškinamajame rašte, grindžiamas elektroniniu būdu teikiamų viešojo administravimo paslaugų, viešojo sektoriaus subjektų ir fizinių asmenų susirašinėjimo statistiniais duomenimis, nurodant, kad siekiama „efektyvinti viešojo administravimo subjektų, teismų ir kitų valstybės institucijų – viešojo sektoriaus subjektų veiklą <...>“. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas dar 2011 m. vasario 14 d. nutarime akcentavo, kad advokatų veikla yra asmens savarankiška profesinė veikla, susijusi su atitinkamų teisinių paslaugų teikimu, kuri negali būti tapatinama su valstybės tarnautojo ar pareigūno pareigų ėjimu valstybės ar savivaldybių institucijose, *inter alia* su valstybės tarnyba. Todėl pakartotinai atkreiptinas dėmesys, kad advokatui įrašytam į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą, nesuteiktas valstybės tarnautojo statusas ir advokatai nėra valstybės aparato dalis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-395/2013). Atsižvelgiant į tai, Projekto iniciatoriaus aiškinamajame rašte nurodytos skaitmenizavimo tendencijos, pagrindžiančios E. pristatymo sistemos kūrimą ir vartojimą, nepatvirtina Projekte numatomo advokatams duomenų perdavimo būdo poreikio.

Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo (toliau – Advokatūros įstatymas) 22 straipsnis nustato pareigą advokatams užtikrinti tinkamas korespondencijos priėmimo sąlygas. Lietuvos advokatūros advokatų tarybos (toliau – Advokatų taryba) sprendimu¹,

¹ Lietuvos advokatūros advokatų tarybos 2015 m. sausio 8 d. sprendimas „Dėl asmenų informavimo elektroniniu paštu tvarkos“.

siekiant užtikrinti asmenų, kurie kreipiasi, informavimą bei aptarnavimą, numato, kad advokatas privalo nurodyti galiojantį pašto adresą, kurį Lietuvos advokatūra, įtraukusi į duomenų bazę, viešai skelbia savo interneto svetainėje². Advokato Lietuvos advokatūrai nurodytas elektroninis paštas laikomas oficialiu galiojančiu kontaktiniu adresu ir tinkama komunikacijos ir informacijos perdavimo ar priėmimo priemone. Dėl šių aplinkybių darytina išvada, kad E. pristatymo sistema advokatams nėra reikalinga, dubliuojanti advokatų naudojamą elektroninio pašto adresą ir sukurianti administravimo našta bei papildomus kaštus. Todėl valstybės institucijos, siekdamos efektyvinti viešajame sektoriuje susisiektimo procesą, turėtų tinkamai identifikuoti viešojo administravimo subjektus, atblokus savarankiškai advokato profesinę veiklą vykdančius asmenis ir jų naudojamas korespondencijos priėmimo priemones, nesudarant prielaidų peržengti siūlytino teisinio reguliavimo ribų.

Dėl advokato ir kliento santykių konfidencialumo

Atkreiptinas dėmesys, kad Projekte advokatams numatyta galimybė administruoti ne tik E. pristatymo dėžutę, bet ir subdėžutę, kaip nurodoma aiškinamajame rašte, užtikrinančią asmens privataus gyvenimo ir profesinės veiklos atskyrimą. Vis dėlto, subdėžutės naudojimas turėtų užtikrinti ne asmeninio pobūdžio ir profesinės veiklos informacijos atblokimą, o advokato ir kliento perduodamos korespondencijos konfidencialumą, įtvirtiną Advokatūros įstatyme. Advokatūros įstatymo 46 straipsnio 5 dalyje numatyta viena pagrindinių advokato veiklos garantijų – informacijos, sudarančios advokato profesinę paslaptį apsauga, draudžiant viešai arba slapta susipažinti su advokato profesinę paslaptį sudarančia informacija ir ją naudoti kaip įrodymą. Šio straipsnio 5 dalis draudžia viešai arba slapta susipažinti su advokato profesinę paslaptį sudarančia informacija, kurią sudaro kreipimosi į advokatą faktas, sutarties su klientu sąlygos, kliento suteikta informacija ir pateikti duomenys, konsultacijos pobūdis bei pagal kliento pavedimą advokato surinkti duomenys, taip pat kitas advokato ir kliento bendravimo turinys. Paminėtos teisės normos įtvirtina kliento paslapties saugumą, kuri yra savitarpio pasitikėjimo ir tinkamo advokato funkcijų vykdymo būtinoji sąlyga, todėl konfidencialumas yra pagrindinė ir svarbiausia advokato teisė ir pareiga, o visa kliento suteikta ir vykdamas kliento pavedimą advokato gauta informacija yra saugoma kaip advokato profesinė paslaptis (Lietuvos advokatų etikos kodekso 8 straipsnio 1, 2 dalys).

Atsižvelgiant į paminėtas advokato veiklą reguliuojančias nuostatas, atkreiptinas dėmesys, kad Projekto iniciatorius E. pristatymo sistemą formuodamas kaip oficialų viešojo administravimo subjekto ir fizinio asmens susirašinėjimą tam skirtoje platformoje, kurioje nepagrįstai dalyvauja ir advokatas, nesuderinamai su advokato profesinėmis garantijomis, įskaitant draudimą profesinę paslaptį naudoti kaip įrodymą, perduodama informacija E. pristatymo sistemoje įgauna įrodomosios galios pobūdį (Projekto aiškinamojo rašto 7 punktas). Todėl Projekto iniciatoriui nenumačius būdų ir priemonių, apsaugančių nuo valdžios institucijų, tiek trečiųjų asmenų neteisėto valdymo ir tvarkymo, taip pat sistemoje kaupiamų duomenų panaudojimo, laikytina, kad E. pristatymo sistemos veikimas neatitinka advokato ir kliento bendravimo konfidencialumą užtikrinančių reikalavimų.

² Lietuvos advokatūros advokatų tarybos 2014 m. rugpjūčio 21 d. sprendimu patvirtintas „Dokumentų ir informacijos apie asociacijos veiklą teikimo Lietuvos advokatūros nariams tvarkos aprašas“.

Dėl advokato veiklos nepriklausomumo

Advokatūros įstatymo 5 straipsnio 1 punkte įtvirtintas advokato veiklos laisvės ir nepriklausomumo principas leidžia advokato veiklą apibrėžti kaip savarankišką, sudarančią sąlygas jam profesionaliai ir nevaržomai vykdyti savo funkcijas laisvai nuo valstybės, korporacijos ar kitokio išorinio poveikio. Todėl advokatas įgyvendamas savo teises ir pareigas, turi turėti galimybę laisvai (raštu) konsultuoti klientus, perduoti su atstovavimu susijusius duomenis, informaciją ir dokumentus, nepriklausomai nuo valdžios institucijų diegiamų sistemų. Lietuvos advokatūros advokatų taryba, atsižvelgdama į advokato laisvos profesijos pobūdį, patvirtino advokato nuotolinės (virtualios) darbo vietos tvarką, pagal kurią advokatas turės galimybę saugiai nuotoliniu būdu teikti teisinės paslaugas ir priimti korespondenciją kilus poreikiui. Įgyvendinus šią tvarką, advokatas turės teisę pagal savo veiklos specifiką ir technines galimybes, kurių standartą nustato minėta tvarka, laikantis teisės aktais nustatytų profesinių reikalavimų nevaržomai, elektroniniu būdu kontaktuoti su klientu.

Pabrėžtina, kad turi būti paliekama galimybė advokatams pasirinkti asmens informavimo būdą, atsižvelgiant į konkrečią teisinių paslaugų teikimo situaciją, o klientams – susisiekti su advokatu jų nurodytais kontaktiniais duomenimis, neįpareigojant jungtis prie sistemų, ar naudotis atitinkamomis paskyromis. Todėl Projekte numatomas teisinis reguliavimas apriboja laisvoje profesinėje rinkoje veikiančių advokatų galimybę pradėti su klientu teisinius santykius pasirinktu būdu, valdžios institucijoms kontroliuojant advokato veiksmus, numatant įpareigojimą naudotis E. pristatymo sistema, nesuderinama su advokato profesijos nepriklausomumu.

Dėl Projekto pasekmių

Įvertinus Projekto nuostatas bei E. pristatymo sistemos veikimą, manytina, kad tai prieštarautų advokatų veiklą reguliuojantiems teisės aktams ir taip sukurtų nepageidaujamą E. pristatymo sistemos įgyvendinimo rezultatą. Dėl šios priežasties Lietuvos advokatūra pakartotinai nurodo, kad turėtų būti atsisakoma keisti ir papildyti Advokatūros įstatymą 44¹ straipsniu, nenukrypstant nuo šiuo metu galiojančių advokatų veiklos teisės normų, laikantis advokato veiklos nepriklausomumo principo, Konstitucinėje jurisprudencijoje bei teismų praktikoje advokato statuso nacionalinėje teisėje aiškinimo.

Advokatų tarybos pirmininkas

Ignas Vėgėlė